

Konvertering

Udslidte pyntegrøntarealer – Skal man konvertere?

Af Forstkandidat Erik Poulstrup, VHL & Direktør Kaj Østergaard, Dansk Juletræsdyrkerforening.

I 2006 startede et projekt om konvertering af udslidte juletræsarealer. Et projektareal lidt nord for Århus var udvalgt som demonstrationsareal, til et projekt med det formål at undersøge hvad der kan stilles op med udslidte juletræsarealer, der savner fremtidige arealanvendelse. Konkret var fokus rettet mod at imødekomme et ønske om at bringe arealet i en stand med ekstensiv landbrugsdrift i kombination med bevarelse af rekreative funktioner. Endvidere var der fokus på at demonstrere, hvordan konverteringen kunne gennemføres maskinteknisk. Denne artikel bringer en præsentation af de overvejelser, der konkret er gjort med arealet, der med hensyn til produktion af pyntegrønt og juletræer, betragtes som udslidt. En vurdering af de maskintekniske forhold præsenteres i en senere artikel.

Projektarealet

Projektarealet er på 4,16 ha og ligger ved Kalø Vig mellem Hovedvej 15 og Skrald Skovdistrikt. Arealet bestod ved projektstart af ni parceller med nordmannsgran (*Abies nordmanniana*). Mellem hver parcel var plantet en række rødæl (*Alnus glutinosa*). Både nordmannsgran og rødæl er plantet i 1995.

Der er umiddelbart fire valgmuligheder for den fremtidige arealanvendelse. De to første forsøger under én eller anden form at

bevare kulturen, og de to sidste er en konvertering.

1. Opgiv ævred og lad kulturen gro op til nåleskov
2. 11. time optimering (høst af klippegrønt og toptræer)
3. Knusning og nyplantning af nordmannsgran
4. Knusning, fræsning og tilbageførsel til landbrugsareal

Opgive ævred og lad kulturen gro til nåleskov

Med den første valgmulighed undgås kulturplejeomkostning, og der ses stort på behovet for arealindtægter bortset fra evt. jagtleje. Arealet vil med tiden vokse sig til en nåletræsplantage, og der vil ske indvandring af pionértræarter som eksempelvis hylde, tjørn, birk, ær og eg. Arealet vil have en høj rekreativ værdi, idet det vil fremstå indbydende for en naturgæst. Råvildt og fasaner vælger ofte udslidte juletræsarealer som levested.

11. time optimering

Den anden valgmulighed forudsætter, at der gennemføres kulturpleje så indtægter fra potentielle juletræer og klippegrønt kan optimeres. Det vil i praksis betyde, at der skal gennemføres motormanuel kulturpleje, så der kan lysnes for de juletræer, der er værd at sætse på efter en til to vækstsæsoner. Typisk bør man kun regne med at kunne pro-

ducere træer af ringere kvalitet, hvorimod grøntets kvalitet ofte vil være udmærket, og sætset der på en længere periode med klippegrøntproduktion, kan kvaliteten forbedres gennem udtynding, og bevoksningspleje.

En økonomisk vurdering af de fire ovenstående alternativer er naturligvis vanskelig, idet formål og forudsætninger i hver enkelt alternativ er vidt forskellige. I det følgende fokuseres derfor udelukkende på "11 times optimering", idet det er vores erfaring, at man savner beslutningsværktøjer i denne situation.

På forsøgsarealet blev der derfor udpeget fire forsøgsparceller (A-D), som blev udvalgt efter resttræernes antal og beskaffenhed. Med udgangspunkt i de fire konkrete forsøgsparceller kunne man med status i 2006 udregne forskellige modeller til den videre arealanvendelse. Grundlaget for vurderingen er at bevare kulturen i to år for de tre forsøgsparcellers vedkommende (A-C) og i ca. 10 år i den fjerde parcel (D). Grundlaget og beregningernes resultat fremgår af nedennævnte tabel 1.

Som det fremgår af tabellen kan det i en del situationer være en god ide at vente med at konvertere kulturen til skov eller landbrugsjord. Nu mangler der naturligvis i ovennævnte tabel en information om hvad man ved en konvertering vil anvende jorden til. Konklusionerne i tabellen skal derfor

Tabel 1 Forsøgsparcellernes udgangspunkter og nøgletal i 2006.

Nøgletal pr. ha. / model	A	B	C	D
Nuværende stamtal (stk.)	700	1700	1900	1900
Vurderet salgbar træer (stk.)/tons klip	500	800 / 2 tons	1500 / 1 ton	35 tons
Salgspris netto på rod (kr.)	10.000	20.000	32.000	70.000
Plejeudgifter (kr.) for hele perioden	7.400	10.800	11.200	27.000
Dækningsbidrag - gennemsnit/år (kr.)	1.300	4.600	10.400	4.300
Landbrugsstøtte (kr.)	2.290	2.290	2.290	2.290
Konklusion	Knuses	Bevares i 2 år	Bevares i 2 år	Bevares i 10 år

udelukkende ses i forhold til landbrugsstøttebeløbet. Valgmulighed 1 (nåleskov) vil alt andet lige give et lavere økonomisk bidrag end tabellens konklusioner, medens en konvertering til normal landbrugsdrift eller genplantning med nordmannsgran i en række tilfælde vil kunne konkurrere med forsøgspareler B og D i ovennævnte tabel. Derimod skal arealet kunne anvendes til sukkerroer eller anden specialafgrøde med en høj værdi for økonomisk at kunne konkurrere med forsøgspareler C.

Knusning og nyplantning af nordmannsgran.

Denne valgmulighed er den normale for de ejere, der fortsat ønsker at være juletræsproducenter. Priserne på juletræer er på vej op efter at have været faldende i perioden 1998 til 2004. I branchen forventes det, at denne positive udvikling vil være gældende i hvert fald i de næste 5-6 år. Laves der en gennemsnitlig økonomisk beregning, viser denne et årligt dækningsbidrag på ca. 6.500 kr./ha ved en udbytteprocent på 70, en gennemsnitlig salgspris på 60 kr./træ og en forrentning på 6 %.

Knusning, fræsning og tilbageførsel til landbrugsareal.

Igennem Juletræsdyrkerforeningens politiske arbejde er der i den nationale reserve afsat midler til at få tildelt gratis betalingsrettigheder, når et juletræsareal konverteres tilbage til almindelig landbrug, og drives som sådan i mindst 5 år. Fræsningen af stødene, der er en betingelse i reglerne, koster en hel del – se nedenfor – men herefter kan der dyrkes de almindelige afgrøder. Dækningsbidraget vil variere fra afgrøde til afgrøde, og er jo også afhængig af den enkelte ejendoms bemanding, maskiner o.s.v.

Hvorfor konvertere?

Produktion af juletræer har det seneste årti bevist at to betingelser er afgørende for økonomisk succes: Viden og interesse. I praksis betyder de to betingelser, at man skal være forberedt på at bruge en anseelig tid på at søge viden om og gennemføre pleje af juletræskulturen. Produktion af juletræer er en arbejdskrævende produktionsform, og flere af plejetiltagene kan ikke gennemføres maskinelt. Tænk bare på topskudsregulering. Herudover er salget af juletræer noget anderledes end salget af andre landbrugsprodukter. Der er meget stor forskel på afregningspriserne for juletræer, og det er derfor vigtigt, at landmanden får løbende information om markedet og prisudviklingen. Kommer alle afsætnings- og markedsinformationer fra køberne kan disse jo være "farvede".

Der kan stadig være værdier tilbage i kulturen, og man bør ikke konvertere for tidligt. En plejeomkostning på ca. 7.400 kr./ha, svarende til to års kulturpleje kan i flere tilfælde være en god investering i at sikre indtægter fra juletræer og klippegrønt. Konvertering kan derfor med fordel udskydes.

Den store variation der opnås gennem et hullet hegn med nordmannsgran og rødøl giver mulighed for naturlige foryngelse af andre træ- og buskarter. I billedets forgrund ses en ask, som bevares i hegnet.

Det konkrete valg

På projektarealet skete en konvertering til miljøvenligt græs. Langs de enkeltrækkede levende hegn af rødøl, blev der efterladt nordmannsgran og naturligt selvgroede træer. Græsarealet drives ekstensivt uden tilførsel af gødning eller planteværnsmidler. Der er foretaget en præcis arealopmåling,

som tager hensyn til tilstedeværelsen af de indre levende hegn af rødøl og nordmannsgran. Disse landskabselementer har været med til at bevare de rekreative funktioner, men kan ikke modtage arealstøtte.

Der er ansøgt om tildeling af betalingsrettigheder til en del af arealet fra den nationale

reserve. Om det kan efterkommes er endnu ikke afgjort. I 2006 svarede enkeltbetalingsstøtten til 2.295,08 kr. pr ha. Hertil kommer muligheden for en jagtlejeindtægt, som vurderes at ligge i den høje ende af skalaen. Et bud kunne være 5-700 kr. pr ha. Udgiften til konvertering består i det konkrete tilfælde af grenknusning på ca. 2,5 timer á 1.250 kr./ha og fræsning på ca. 6 timer á 1.250 kr./ha. Der vil således være break-even efter ca. fire år. Det skal understreges, at udgifterne til konvertering afhænger af maskinsatser, restprocent af træer og størrelsen på træerne.

Værdi og ejerglæde

Som tidligere nævnt kan der være store rekreative interesser knyttet til et udslidt juletræsareal. Juletræer lukker hurtigere sammen og danner et "skovklima" sammenlignet med en løvtræskultur af samme alder. Det giver gode naturoplevelse, og som jagtområde er det godt. I dette tilfælde er der sket en konvertering tilbage til landbrugsdrift, men med hensyn til naturen og de rekreative interesser skal en anbefalingen være at overveje nøje hvilken funktion og hvilken indtjening et udslidt juletræsareal skal have fremover.

Plantagesprøjte

anvendes også som tågesprøjte

Sprøjtedugen som vist:
Højde 10 cm.
Hæves sprøjtedugen ca. 3 cm vil også bevoksning i rækkerne blive behandlet.

Den unikke Multisprøjte er en helt speciel konstruktion som ikke tidligere er set og produceret.

Multisprøjten har unikt horisontal sprøjte system horisontal sprøjtning. Dette betyder at sprøjten anvendes ved en sprøjte højde fra 7-20 cm.

Ved sprøjtedugens forreste kant er der et indtag for luft, hvorved turboeffekten under sprøjtedugen opstår alene ved luft.

Turboeffekten medfører at luften kører rundt under dugen således at plantemidlet opdækker planten overalt.

Tlf.: 60 21 51 60 - 20 63 55 07

Fax 97 36 61 66

E-mail: vaza@vaza.dk

www.vaza.dk

Ellehammervej 10 - Postboks 12

9900 Frederikshavn

Tlf.: 96 21 90 20

Fax 96 21 90 22

En rodfræsning efter grenknusning fjerner rødderne, så jorden kan pløjes. Dette er et krav, når der skal modtage arealstørre under enkeltbetalingsordningen: Denne fordyrende behandling kan virke omsonst, når der praktiseres pløjefri dyrkning på mange andre landbrugsarealer.